

Державний науково-дослідний інститут інформатизації та моделювання економіки

ФОРМУВАННЯ РИНКОВИХ ВІДНОСИН В УКРАЇНІ

**Збірник наукових праць
№12 (247)**

Київ 2021

**Формування ринкових відносин в Україні: Збірник наукових праць
Вип. 12 (247). – К., 2021. – 144 с.**

Рекомендовано Вченою радою ДНДІМЕ
Протокол №5 від 30.09.2021 р.

Збірник статей присвячено науковим здобуткам молодих науковців – аспірантів та здобувачів наукових ступенів кандидата та доктора економічних наук. Він охоплює широкий спектр проблем із таких напрямів:

- макроекономічні аспекти сучасної економіки;
- інноваційно–інвестиційна політика;
- економічні проблеми розвитку галузей та видів економічної діяльності;
- розвиток регіональної економіки;
- соціально–трудова проблеми.

Розраховано на науковців і спеціалістів, які займаються питаннями управління економікою та вивчають теорію та практику формування ринкових відносин в Україні.

Відповідно до Наказу Міністерства освіти і науки України від 28 грудня 2019 р. № 1643 даний збірник віднесено до Переліку наукових фахових видань України, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук, категорія «Б».

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

СТУДІНСЬКА Г.Я., доктор економічних наук (головний науковий редактор)
ХОДЖАЯН А.О доктор економічних наук, професор (заступник наукового редактора)
ПАСІЧНИК Ю.В. доктор економічних наук, професор (заступник наукового редактора)
ЗАХАРІН С.В., доктор економічних наук, с.н.с. (заступник наукового редактора)
АЛЕКСЄЄВ І.В., доктор економічних наук, професор
НЕБОТОВ П.Г., кандидат економічних наук, директор
ВАРНАЛІЙ З.С., доктор економічних наук, професор
ГУЖВА І.Ю., доктор економічних наук
ПИПА В.І., доктор економічних наук, професор
КИЗИМ М.О., доктор економічних наук, професор, член–кор НАНУ
КУЛЬПІНСЬКИЙ С.В., доктор економічних наук
КОРНЄЄВ В.В., доктор економічних наук, професор
КРАСКЕВИЧ В.Є., доктор технічних наук, професор
ЛОПУШНЯК Г.С., доктор економічних наук, професор
КИЧКО І.І., доктор економічних наук, професор
ШОСТАК Л.Б., доктор економічних наук, професор
ГАРБАР Ж.В., доктор економічних наук, доцент, професор
ЧЕРКАШИНА К.Ф., кандидат економічних наук, доцент
ІВАНОВ Є.І., кандидат економічних наук (відповідальний секретар)

МІЖНАРОДНА РЕДАКЦІЙНА РАДА

АГНЕСЦКА ДЗЮБІНСЬКА, доктор філософії, Економічний університет м. Катовіце, Польща, професор кафедри менеджменту підприємства
АДАМ САМБОРСЬКІ, доктор філософії, Економічний університет м. Катовіце Польща, кафедра менеджменту підприємства
АНАТОЛІЙ ЗІНОВІЙОВИЧ КОРОБКІН, доцент, к.е.н, завідувач кафедри економічних і правових дисциплін, ЗО «Білоруський торгово–економічний університет споживчої кооперації», Білорусь, Гомель
ВІРГІНІЯ ЮРЕНІЄНЕ, професор, доктор наук, завідувач кафедри філософії та культурології, Каунаський факультет, Вільнюський університет, Литва
ГОРБОВИЙ АРТУР ЮЛІАНОВИЧ, професор, доктор технічних наук, Словацька Академія аграрних наук, член відділення економіки та менеджменту, (Словацька республіка)
ДІАНА СПУЛБЕР, доктор філософії, Університет Генуї, асистент професора кафедри філософії суспільств, м. Генуя (Італія)
ІВАН ТЕНЕВ ДМИТРОВ, професор, доктор економічних наук, Університет «проф. д–р Асен Златаров», завідувач кафедри економіки і управління, м. Бургас (Болгарія)
МІТАР ЛУТОВАЦ, професор, доктор технічних наук, Університет Уніон ім. Миколи Тесла, факультет індустріального управління, завідувач кафедри технологій, м. Белград (Сербія)
ЮРАЙ СІПКО, професор, доктор економічних наук, Словацька Академія наук, директор інституту економічних досліджень, м. Братислава (Словацька республіка)
СОФІЯ ВИШКОВСЬКА, професор, доктор наук, зав. кафедри організації і управління (факультет управління) Технологічно–природничий університет ім. Яна і Єнджея Снядецьких у Бидгощі, Бидгощ, Польща
СТЕФАН ДИРКА, доктор економічних наук, професор, Вища економічна школа, м. Катовіце, Польща, професор кафедри менеджменту і маркетингу. Міжнародний акредитовані Міністерства науки і освіти Республіки Казахстан
ТОМАШ БЕРНАТ, професор, доктор наук, завідувач кафедри мікроекономіки, факультет економіки і менеджменту, Щецинський університет, Польща

Друковане періодичне видання «Формування ринкових відносин в Україні»
внесене в міжнародну базу даних періодичних видань:

ISSN 2522–1620

Key title: Formuvannâ rînkovîh vidnosin v Ukraïni

Abbreviated key title: Form. rînkovîh vidnosin Ukr.

Індексування і реферування: Україніка Наукова, Джерело

Міжнародні інформаційні та наукометричні бази даних: Google Scholar, Index Copernicus International (ICI), Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського.

Формування ринкових відносин в Україні, 2021. Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації Серія КВ 22545–12445ГПР від 20.02.2017 року

© Державний науково–дослідний інститут інформатизації та моделювання економіки, 2021

23. Nikiforov P.O. Teoriia ta metrolohiia rehuliuвання hroshovoho obihu. Chernivtsi : Ruta, 2002. 240 s.

24. Taranhul L.L., Ostrovska N.S. Teoretyko–metodolohichni zasady formuvannya hroshovo–kredyt–noi polityky. Naukovyi visnyk Bukovynskoho derzhavnoho finansovo–ekonomichnoho instytutu. 2004. № 5. S. 3–8.

Дані про автора

Мельникова Т.В.,

аспірантка відділу аналізу і прогнозування міжнародної торгівлі Державного науково–дослідного інституту інформатизації та моделювання економіки

Данные об авторе

Мельникова Т.В.,

аспірантка отдела анализа и прогнозирования международной торговли Государственного научно–исследовательского института информатизации и моделирования экономики

Data about the author

Melnikova T.V.,

graduate student of the Department of Analysis and Forecasting of International Trade of the State Research Institute of Informatization and Modeling of the Economy

УДК 330

ХАЛІЛЯЄВА О.В.
ПУЗИРЬОВА П.В.

Сутність та значення економічного потенціалу, його місце в економіці країни: сучасний аспект в умовах сталого розвитку

Предметом дослідження є теоретичні та практичні питання визначення сутності економічного потенціалу, дослідження його місця та ролі в економіці країни в умовах сталого розвитку.

Метою дослідження є: визначення дефініції понять потенціал та економічний потенціал, визначення місця економічного потенціалу країни в національній економіці в умовах сталого розвитку.

Методи дослідження. В процесі написання статті було використано теоретичні, загальнонаукові та спеціальні методи визначення категорії економічного потенціалу, його місця та ролі в економіці країни.

Результати роботи. В результаті написання статті було встановлено, що економічний потенціал країни є досить широкою наукомісткою категорією, яка впливає на всі конкурентоздатні потенціали держави забезпечуючи при цьому національний розвиток загальноекономічної політики країни в цілому. Визначення сутності, встановлення ключової ролі та саме дослідження економічного потенціалу держави надає змогу виявити конкурентоспроможні сфери функціонування національної економіки, запобігти відставанню основних галузей народного господарства та забезпечити ефективний шлях до соціоекономічних перетворень країни в умовах сталого розвитку. В сучасних реаліях економіки чітко сформованого визначення категорії «економічний потенціал країни» не існує й до тепер. Це пов'язане із постійним доповненням та корегуванням основних складових економічного потенціалу, серед яких провідне місце відведене таким потенціалам як: виробничий, фінансовий, трудовий, інформаційний, науковий, технічний, інноваційний, інвестиційний, дослідницький, екологічний, підприємницький, демографічний, інтелектуальний, зовнішньоекономічний, потенціал безпеки та ін.

Галузь застосування результатів. Економіка підприємства, фінанси, державне регулювання економіки, управління.

Висновки. В результаті дослідження сутності економічного потенціалу було встановлено, що економічний потенціал країни характеризує можливості національної економіки продукувати, виробляти, надавати матеріальні блага/послуги та задовольняти соціоекономічні потреби нації. Це стає можливим з огляду на використання всіх наявних в країні ресурсів (виробничих, матеріальних, трудових, природних, фінансових, науково–технічних, інформаційних, інноваційних, інвестиційних та ін.) Так, можна стверджувати, що економічний потенціал країни являє собою сполучення певної сукупності потенціалів, серед яких основне місце посідають виробничий, фінансовий, трудовий, інформаційний, науковий, технічний, ресурсний, інноваційний, інвестиційний, екологічний, підприємницький,

демографічний, інтелектуальний, зовнішньоекономічний, потенціал безпеки та які дозволяють державі забезпечувати постійний процес виробництва продукції/надання послуг, здійснювати розширене відтворення робочої сили, забезпечувати безпечну ситуацію в країні по всім соціоекономічним напрямкам та сферам діяльності та утримувати конкурентоздатні позиції на міжнародній арені.

Ключові слова: економічний потенціал країни, економіка країни, сталий розвиток, валовий внутрішній продукт, фінансовий потенціал, виробничий потенціал, конкурентоздатність.

ХАЛИЛ'ЯЄВА Е.В.
ПУЗЫРЁВА П.В.

Сущность и значение экономического потенциала, его место в экономике страны: современный аспект в условиях устойчивого развития

Предметом исследования являются теоретические и практические вопросы определения сущности экономического потенциала, исследования его места и роли в экономике страны в условиях устойчивого развития.

Целью исследования является: определения понятий потенциал и экономический потенциал, определение места экономического потенциала страны в национальной экономике в условиях устойчивого развития.

Способы исследования. В процессе написания статьи использовались теоретические, общенаучные и специальные методы изучения категории экономического потенциала, его места и роли в экономике страны.

Результаты работы. В результате написания статьи было установлено, что экономический потенциал страны является достаточно широкой наукоемкой категорией, влияющей на все конкурентоспособные потенциалы государства, обеспечивая при этом национальное развитие общеэкономической политики страны в целом. Определение сущности, установление ключевой роли и само исследование экономического потенциала государства позволяет выявить конкурентоспособные сферы функционирования национальной экономики, предотвратить отставание основных отраслей народного хозяйства и обеспечить эффективный путь к социоэкономическим преобразованиям страны в условиях устойчивого развития. В современных реалиях экономики четко сформированного определения категории «экономический потенциал страны» не существует и поныне. Это связано с постоянным дополнением и корректировкой основных составляющих экономического потенциала, среди которых ведущее место отведено таким потенциалам как: производственный, финансовый, трудовой, информационный, научный, технический, инновационный, инвестиционный, исследовательский, экологический, предпринимательский, демографический, интеллектуальный, внешнеэкономический, потенциал безопасности и т.д.

Область применения результатов. Экономика предприятия, деньги, государственное регулирование экономики, управление.

Выводы. В результате исследования сущности экономического потенциала было установлено, что экономический потенциал страны характеризует возможности национальной экономики производить и, предоставлять материальные блага/услуги и удовлетворять социоэкономические потребности нации. Это становится возможным с учетом использования всех имеющихся в стране ресурсов (производственных, материальных, трудовых, природных, финансовых, научно-технических, информационных, инновационных, инвестиционных и др.). Так, можно утверждать, что экономический потенциал страны представляет собой сочетание определенной совокупности потенциалов, среди которых основное место занимают производственный, финансовый, трудовой, информационный, научный, технический, ресурсный, инновационный, инвестиционный, экологический, предпринимательский, демографический, интеллектуальный, внешнеэкономический, потенциал безопасности, и которые позволят государству обеспечивать постоянный процесс производства продукции/оказания услуг, осуществлять расширенное воспроизводство рабочей силы, обеспечивать безопасную ситуацию в стране по всем социоэкономическим направлениям

и сферам деятельности и удерживать конкурентоспособные позиции на международной арене.

Ключевые слова: экономический потенциал, экономика страны, устойчивое развитие, валовой внутренний продукт, финансовый потенциал, производственный потенциал, конкурентоспособность.

KHALILIAEVA O.V.

PUZYROVA P.V.

The essence and significance of economic potential, its place in the country's economy: a modern aspect in the conditions of sustainable development

The subject of the research is theoretical and practical issues of defining the essence of economic potential, researching its place and role in the country's economy in the context of sustainable development.

The aim of the research: defining the concepts of potential and economic potential, determining the place of the country's economic potential in the national economy in the context of sustainable development.

Research methods. In the process of writing the article, theoretical, general scientific and special methods were used to study the category of economic potential, its place and role in the country's economy.

Results of the investigation. Because of writing the article, it was found that the economic potential of the country is a fairly wide science-intensive category that affects all the competitive potentials of the state, while ensuring the national development of the general economic policy of the country as a whole. The definition of the essence, the establishment of the key role and the very study of the economic potential of the state makes it possible to identify the competitive spheres of the functioning of the national economy, prevent the lag of the main sectors of the national economy and provide an effective path to the socio-economic transformations of the country in conditions of sustainable development. In the modern realities of the economy, a clearly defined definition of the category "economic potential of the country" does not exist to this day. This is due to the constant addition and adjustment of the main components of economic potential, among which the leading place is given to such potentials as: production, financial, labor, information, scientific, technical, innovation, investment, research, environmental, entrepreneurial, demographic, intellectual, foreign economic, potential security, etc.

Scope of the results. Enterprise economics, money, state regulation of the economy, management.

Conclusions. Because of the study of the essence of the economic potential, it was found that the economic potential of the country characterizes the ability of the national economy to produce and provide material goods / services and meet the socioeconomic needs of the nation. This becomes possible taking into account the use of all resources available in the country (production, material, labor, natural, financial, scientific and technical, information, innovation, investment, etc.). So, it can be argued that the economic potential of a country is a combination of a certain set of potentials, among which the main place is occupied by production, financial, labor, information, scientific, technical, resource, innovation, investment, environmental, entrepreneurial, demographic, intellectual, foreign economic, potential security, and which will allow the state to ensure a constant process of production / provision of services, to carry out expanded reproduction of the labor force, to ensure a safe situation in the country in all socioeconomic areas and spheres of activity and to maintain a competitive position in the international arena.

Key words: economic potential, country's economy, sustainable development, gross domestic product, financial potential, production potential, competitiveness.

Постановка проблеми. Економічний потенціал країни є досить широкою наукомісткою категорією, яка впливає на всі конкурентоздатні потенціали держави забезпечуючи при цьому національний розвиток загальноекономічної політики країни в цілому [19]. Визначення сутності, встановлення ключової ролі та саме досліджен-

ня економічного потенціалу держави надає змогу виявити конкурентоспроможні сфери функціонування національної економіки, запобігти відставанню основних галузей народного господарства та забезпечити ефективний шлях до соціоекономічних перетворень країни в умовах сталого розвитку. В сучасних реаліях економіки чітко

сформованого визначення категорії «економічний потенціал країни» не існує й до тепер [1–7]. Це пов'язане із постійним доповненням та корегуванням основних складових економічного потенціалу, серед яких провідне місце відведене таким потенціалам як: виробничий [20], фінансовий [8; 9; 10], трудовий [17], інформаційний [11], науковий, технічний, інноваційний [5], інвестиційний [13], дослідницький, екологічний, підприємницький, демографічний [12], інтелектуальний, зовнішньоекономічний, потенціал безпеки [14] та ін.

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. Актуальні та глобальні першочергові питання у сфері становлення, розвитку, використання, управління та ефективного функціонування економічного потенціалу залишаються й досі у колі досліджень таких вчених-економістів, як: О. В. Ареф'єва, Н. В. Белоусова, Р. С. Білик, Р. Р. Білоскурський, Н. О. Васильчук, К. В. Васьківська, А. В. Грищук, Л. О. Зайцева, В. І. Захарченко, З. Д. Калініченко, Ю. Ю. Колос, Н. М. Корсікова, П. В. Комарецька, В. М. Кузьомко, Д. А. Лихін, Л. С. Лісогор, М. М. Меркулов, І. В. Мосійчук, Н. В. Палапа, К. І. Романчук, В. Л. Світлична, І. М. Сьомочкіна, М. В. Шашина та інші.

Виклад основного матеріалу. Безпосередньо термін «потенціал» має широке і розповсюдження значення в економічній літературі, проте його можна інтерпретувати на основі трьох основних векторів дослідження (рис. 1).

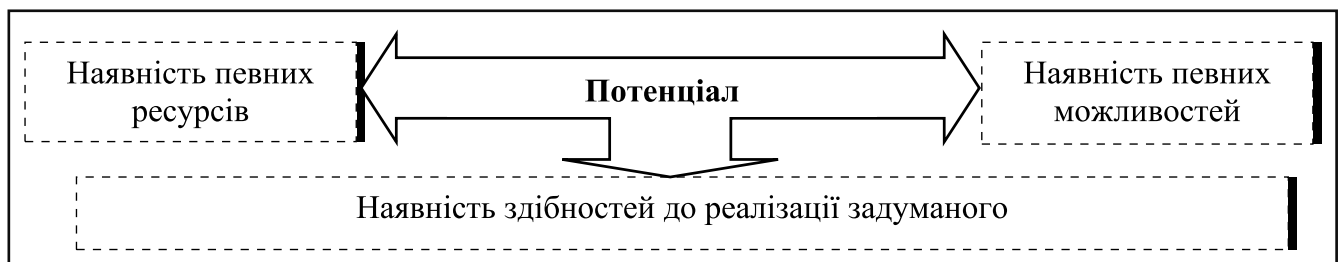
Термін «економічний потенціал країни» розглядається як більш ширша категорія, оскільки саме економічний потенціал країни є прямим важелем та драйвером на всі процеси функціонування національної економіки та соціоекономічної сфери життя держави. Економічний потенціал країни – це сукупна здатність національного господарства та економіки в цілому, її окремих галузей, підприємницьких структур, домашніх господарств здійснювати виробничу, комерційну, за-

гальноекономічну діяльність щодо виробництва продукції/товарів/послуг, які здатні задовольняти суспільно-корисні потреби, забезпечити розвиток виробництва і споживання [15]. Виходячи з такого визначення, економічний потенціал країни залежить від забезпеченості його основними елементами – складниками (природні ресурси, засоби виробництва, трудові ресурси, фінансові ресурси, інформаційні ресурси, науково-технічний потенціал, накопичене національне багатство, рівень розвитку міжнародних зв'язків) [16]. Так, «економічний потенціал країни» прийнято вважати, такими ресурсами та можливостями, які здатні забезпечити безперервний процес виробництва товарів та послуг за для задоволення потреб суспільства на даний момент часу та на перспективу (рис. 2).

Сучасна економічна наука використовує розширене поняття економічного потенціалу, враховуючи, крім вказаних, додаткові аспекти: функціонування потенціалу наукової (інформаційно-технологічної) сфери, соціальної інфраструктури, ринкової інфраструктури, еколого-економічні, суспільно-географічні та суспільно-політичні фактори розвитку суспільства, і підприємницький хист [5]. Економічний потенціал кожної країни можна оцінити як отримані бажані результати національного господарства в цілому, або як невикористані потенційні можливості наявних економічних ресурсів. Проте, в сучасних глобалізаційних умовах розвитку найбільш універсальним методом оцінювання економічного потенціалу країни є показник ВВП (табл. 1, рис. 3).

ВВП визначає не тільки сучасний стан розвитку національної економіки але й особливості функціонування її окремих сфер, проблемних галузей, які потребують додаткової підтримки із боку держави.

Тому необхідно виокремити основні чинники, що впливають на стан і структуру економічного

Рисунки 1. Векторальний розгляд терміну «потенціал»

Джерело: авторська інтерпретація на основі [1–20].

Рисунок 2. Векторальний розгляд терміну «економічний потенціал країни»

Джерело: авторська інтерпретація на основі [1–20].

Таблиця 1. Валовий внутрішній продукт України за 2015–2020 рр. (млн.грн)

Рік	У фактичних цінах		У цінах попереднього року	
	валовий внутрішній продукт	валовий внутрішній продукт у розрахунку на одну особу	валовий внутрішній продукт	валовий внутрішній продукт у розрахунку на одну особу
2015	1988544	46413	1431826	33419
2016	2385367	55899	2037084	47738
2017	2981227	70170	2441661	57470
2018	3560302	84228	3085223	72989
2019	3977198	94633	3674214	87423
2020	4222026	101138	3827941	91697

Джерело: [4].

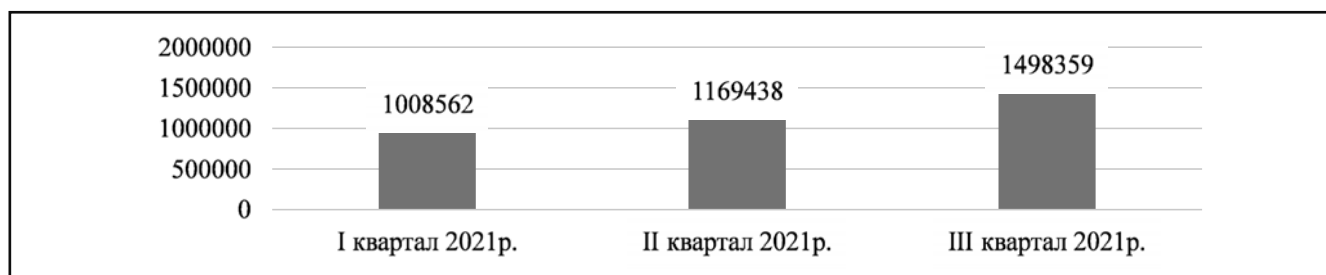

Рисунок 3. Валовий внутрішній продукт I – III квартали 2021 р. (у фактичних цінах, млн.грн)

Джерело: [4].

потенціалу країни: наявність, обсяг, доступність необхідних ресурсів; наявний рівень науково-технічного розвитку; нагромаджений потенціал прикладних і фундаментальних здобутків країни; стан забезпеченості кваліфікованою робочою силою, та ін.

Висновки

Економічний потенціал країни характеризує можливості національної економіки продукувати, виробляти, надавати матеріальні блага/послуги та задовольняти соціоекономічні потреби нації. Це стає можливим з огляду на використання всіх наявних в країні ресурсів (виробничих, матеріальних, трудових, природних, фінансових, науково-технічних, інформаційних, інноваційних, інвестиційних та ін.) [18]. Отже, можна стверджувати, що економічний потенціал країни являє со-

бою сполучення певної сукупності потенціалів, серед яких основне місце посідають виробничий, фінансовий, трудовий, інформаційний, науковий, технічний, ресурсний, інноваційний, інвестиційних, екологічний, підприємницький, демографічний, інтелектуальний, зовнішньоекономічний, потенціал безпеки та які дозволять державі забезпечувати постійний процес виробництва продукції/надання послуг, здійснювати розширене відтворення робочої сили, забезпечувати безпечну ситуацію в країні по всім соціоекономічним напрямкам та сферам діяльності та утримувати конкурентоздатні позиції на міжнародній арені.

Список використаних джерел

1. Білик Р. С. Науково-технічний потенціал як фактор інноваційного розвитку країн в умовах глобальної конкуренції / Р. С. Білик // Науковий вісник Черні-

велького університету. Економіка. – 2018. – Вип. 802. – С. 29–36.

2. Білоскурський Р. Р. Природно–ресурсний потенціал України у фокусі аналізу стану та перспектив використання / Р. Р. Білоскурський // Український соціум. – 2017. – № 3. – С. 87–99.

3. Васильчук Н. О. Демографічні чинники впливу на трудовий потенціал / Н. О. Васильчук // Вісник Одеського національного університету. Економіка. – 2013. – Т. 18, Вип. 1(1). – С. 51–52.

4. Державна служба статистики України. Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

5. Дослідження рівня використання економічного потенціалу регіону: Монографія: / За ред. Семенова В.Ф., Руденко О.І. Одеса: Одеський національний економічний університет, 2012. – 150 с.

6. Калініченко З. Д. Економічний потенціал та посилення лідерських позицій країни у зовнішній політиці України / З. Д. Калініченко // Економічний простір. – 2020. – № 154. – С. 41–45.

7. Колос Ю. Ю. Трудовий потенціал України: визначення та розвиток / Ю. Ю. Колос // Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки. – 2009. – Вип. 15. – С. 225–229.

8. Комарецька П. В. Теоретичні підходи щодо сутності фінансового потенціалу / П. В. Комарецька // Вестник Харьковского национального университета им. В. Н. Каразина. Национализация и приватизация: прошлое, настоящее, будущее. – 2003. – № 613, Серия экономическая. – С. 236–241.

9. Комарецька П.В. Прогнозування та стратегія управління фінансовим потенціалом підприємства як елемент становлення і розвитку фінансової системи України / П.В. Комарецька // Національний університет «Острозька академія» Наукові записки: Серія «Економіка». – Острог: НУ «Острозька академія», 2006. – Вип. №8. – Ч.2. – С.199–210.

10. Комарецька П.В. Фінансовий потенціал: його складові, фактори впливу та умови розвитку // Вісник Харківського національного університету ім. В.Н.Каразіна «Еволюція наукових знань і сучасні проблеми економічної теорії»: Економічна серія. – Вип. № 663, 2005. – Харків: ХНУ ім. В.Н.Каразіна. – С.144–148.

11. Кузьомко В. М. Інформаційний потенціал як передумова формування економічної безпеки підприємства / В. М. Кузьомко, А. В. Грищук // Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер. : Економічні науки. – 2016. – Вип. 18(1). – С. 123–126.

12. Лісогор Л. С. Соціально–демографічний потенціал населення України: проблеми формування та ре-

алізації / Л. С. Лісогор // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. – 2017. – № 6(3). – С. 7–11.

13. Маслюк І. О. Особливості розвитку інвестиційного потенціалу сільськогосподарського виробництва в умовах фінансово нестабільної економіки країни / І. О. Маслюк // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. – 2020. – № 1. – С. 57–61.

14. Похилюк В. Економічна безпека країни в епоху глобалізації / В. Похилюк // Вісник Київського національного торговельно–економічного університету. – 2009. – № 5. – С. 18–25

15. Пузирьова П.В. Оцінка економічного ризику в управлінні фінансовим потенціалом підприємств в Україні / П.В. Пузирьова // Формування ринкових відносин в Україні. – 2008. – № 10. – С. 131–134.

16. Пузирьова П.В. Управління фінансовим потенціалом підприємств : автореф. дис. на здобуття наук. ступ. канд. екон. наук : спец. 08.00.04 / П.В. Пузирьова. – К., 2009. – 20 с.

17. Ткач М. Людський потенціал та людській капітал як основний фактор розвитку економічного потенціалу країни / М. Ткач, М. Ковальська // Social development & Security. – 2019. – Vol. 9, Iss. 2. – С. 14–22.

18. Ткаченко В. В. Шляхи підвищення ефективності управління фінансовим потенціалом підприємств в умовах ринкової економіки / В. В. Ткаченко, І. В. Ткаченко, П. В. Пузирьова // Advancing in research and education : abstracts of XII International scientific and practical conference, La Rochelle, France, December 07–10, 2020. – International Science Group, La Rochelle, France, 2020. – P. 126–130.

19. Халіляєва О. В. Сутність та структура економічного потенціалу країни в умовах глобалізації / О. В. Халіляєва // Управління ресурсним забезпеченням господарської діяльності підприємств реального сектору економіки : матеріали VI Всеукраїнської науково–практичної інтернет–конференції з міжнародною участю, м. Полтава, 17 листопада 2021 року. – Полтава : ПДАУ, 2021. – С. 95–98.

20. Шашина М. В. Характеристика основних підходів до визначення суті поняття «виробничий потенціал» / М. В. Шашина, І. М. Сьомочкіна // Бізнес Інформ. – 2015. – № 11. – С. 45–51.

References

1. Bilyk R. S. Naukovo–tekhnichnyi potentsial yak faktor innovatsiinoho rozvytku krain v umovakh hlobalnoi konkurentsii / R. S. Bilyk // Naukovyi visnyk Cherniv–

- etskoho universytetu. *Ekonomika*. – 2018. – Vyp. 802. – S. 29–36.
2. Biloskurskyi R. R. Pryrodno–resursnyi potentsial Ukrainy u fokusi analizu stanu ta perspektyv vykorystannia / R. R. Biloskurskyi // *Ukrainskyi sotsium*. – 2017. – № 3. – S. 87–99.
3. Vasylichuk N. O. Demohrafichni chynnyky vplyvu na trudovyi potentsial / N. O. Vasylichuk // *Visnyk Odeskoho natsionalnogo universytetu. Ekonomika*. – 2013. – T. 18, Vyp. 1(1). – S. 51–52.
4. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy. Rezhym dostupu: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
5. Doslidzhennia rinvnia vykorystannia ekonomichnoho potentsialu rehionu: Monohrafiia: / Za red. Semenova V.F., Rudenko O.I. Odesa: Odeskyi natsionalnyi ekonomichnyi universytet, 2012. – 150 s.
6. Kalinichenko Z. D. Ekonomichni potentsial ta posylennia liderskykh pozytsii krainy u zovnishnii politytsii Ukrainy / Z. D. Kalinichenko // *Ekonomichni prostrir*. – 2020. – № 154. – S. 41–45.
7. Kalinichenko Z. D. Ekonomichni potentsial ta posylennia liderskykh pozytsii krainy u zovnishnii politytsii Ukrainy / Z. D. Kalinichenko // *Ekonomichni prostrir*. – 2020. – № 154. – S. 41–45.
8. Kolos Yu. Yu. Trudovyi potentsial Ukrainy: vyznachenня ta rozvytok / Yu. Yu. Kolos // *Naukovi pratsi Kirovohradskoho natsionalnogo tekhnichnogo universytetu. Ekonomichni nauky*. – 2009. – Vyp. 15. – S. 225–229.
9. Komaretska P. V. Teoretychni pidkhody shchodo sutnosti finansovoho potentsialu / P. V. Komaretska // *Vestnyk Kharkovskoho natsionalnogo unyversyteta ym. V. N. Karazyna. Natsyonalizatsiia y pryvatyzatsiia: proshloe, nastoiashchee, budushchee*. – 2003. – № 613, *Seriia ekonomicheskaiia*. – S. 236–241.
10. Komaretska P.V. Prohnozuvannia ta stratehiia upravlinnia finansovym potentsialom pidpriemstva yak element stanovlennia i rozvytku finansovoi systemy Ukrainy / P.V. Komaretska // *Natsionalnyi universytet «Ostrozka akademiia» Naukovi zapysky. Seriia «Ekonomika»*. – Ostroh: NU «Ostrozka akademiia», 2006. – Vyp. №8. – Ch.2. – S.199–210.
11. Komaretska P.V. Finansovyi potentsial: yoho skladovi, faktory vplyvu ta umovy rozvytku // *Visnyk Kharkivskoho natsionalnogo universytetu im. V.N.Karazyna «Evolutsiia naukovykh znan i suchasni problemy ekonomichnoi teorii»*: *Ekonomichna seriia*. – Vyp. № 663, 2005. – Kharkiv: KhNU im. V.N.Karazyna. – S.144–148.
12. Kuzomko V. M. Informatsiinyi potentsial yak perekumova formuvannia ekonomichnoi bezpeky pidpriemstva / V. M. Kuzomko, A. V. Hryshchuk // *Naukovi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu. Ser. : Ekonomichni nauky*. – 2016. – Vyp. 18(1). – S. 123–126.
13. Lisohor L. S. Sotsialno–demohrafichni potentsial naselennia Ukrainy: problemy formuvannia ta realizatsii / L. S. Lisohor // *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnogo universytetu. Ekonomichni nauky*. – 2017. – № 6(3). – S. 7–11.
14. Masliuk I. O. Osoblyvosti rozvytku investytsiinoho potentsialu silskohospodarskoho vyrobnytstva v umovakh finansovo nestabilnoi ekonomiky krainy / I. O. Masliuk // *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnogo universytetu. Ekonomichni nauky*. – 2020. – № 1. – S. 57–61.
15. Pokhlyiuk V. Ekonomichna bezpeka krainy v epokhu hlobalizatsii / V. Pokhlyiuk // *Visnyk Kyivskoho natsionalnogo torhovelno–ekonomichnogo universytetu*. – 2009. – № 5. – S. 18–25
16. Puzyrova P.V. Otsinka ekonomichnogo ryzyku v upravlinni finansovym potentsialom pidpriemstv v Ukraini / P.V. Puzyrova // *Formuvannia rynkovykh vidnosyn v Ukraini*. – 2008. – № 10. – S. 131–134.
17. Puzyrova P.V. Upravlinnia finansovym potentsialom pidpriemstv : avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stup. kand. ekon. nauk : spets. 08.00.04 / P.V. Puzyrova. – K., 2009. – 20 s.
18. Tkach M. Liudskyi potentsial ta liudskii kapital yak osnovnyi faktor rozvytku ekonomichnogo potentsialu krainy / M. Tkach, M. Kovalska // *Social development & Security*. – 2019. – Vol. 9, Iss. 2. – S. 14–22.
19. Tkachenko V. V. Shliakhy pidvyshchennia efektyvnosti upravlinnia finansovym potentsialom pidpriemstv v umovakh rynkovoi ekonomiky / V. V. Tkachenko, I. V. Tkachenko, P. V. Puzyrova // *Advancing in research and education : abstracts of XII International scientific and practical conference, La Rochelle, France, December 07–10, 2020*. – International Science Group, La Rochelle, France, 2020. – R. 126–130.
20. Shashyna M. V. Kharakterystyka osnovnykh pidkhodiv do vyznachennia suti poniattia «vyrobnychi potentsial» / M. V. Shashyna, I. M. Somochkina // *Biznes Inform*. – 2015. – № 11. – S. 45–51.

Дані про авторів

Халіляєва Олена Валеріївна,

аспірант відділу аналізу і прогнозування міжнародної торгівлі, Державний науково–дослідний інститут інформатизації та моделювання економіки
e-mail: a.ha@i.ua

Пузирьова Поліна Володимирівна,

доцент кафедри Смарт–економіки, Київський національний університет технологій та дизайну, к.е.н., доцент
e-mail: puzyrova@ukr.net

Данные об авторах**Халиляева Елена Валерьевна,**

аспирант отдела анализа и прогнозирования международной торговли, Государственный научно-исследовательский институт информатизации и моделирования экономики

e-mail: a.ha@i.ua

Пузырёва Полина Владимировна,

доцент кафедры Smart-экономики, Киевский национальный университет технологий и дизайна, к.э.н., доцент

e-mail: puzyrova@ukr.net

Data about the authors**Olena Khaliliaeva,**

graduate student of the Department of Analysis and Forecasting of International Trade, State Research Institute of Informatization and Modeling of Economy

e-mail: a.ha@i.ua

Polina Puzyrova,

Associate Professor of the Department of Smart Economics, Kyiv National University of Technologies and Design, Ph.D. in Economics, Associate Professor

e-mail: puzyrova@ukr.net

УДК [005:519.23]:330.16

ГЕЙКО Т.Ю.

Напрямки покращення бізнес середовища в Україні в умовах цифрових трансформацій

У статті розглянуто вплив технологічних інновацій, нових знань та вимірів екстериторіального розгалуження й децентралізації взаємозв'язків у міжнародній економіці на розвиток малих і середніх підприємств України. Актуальність теми обумовлена потребою переходу до нового технологічного режиму та модифікації політичних, соціальних, технологічних та економічних каталізаторів, що актуалізують перед Україною завдання швидкої адаптації до глобальних структурних змін, в яких цифровізація представляє ключовий мегатренд.

Недостатність стимулювання підприємницького сектору в умовах «цифрової нерівності» в рамках держави є однією із глобальних загроз для економічного зростання в інформаційну добу, що обумовлює нагромадження критичних ризиків для національного підприємницького сектору.

Об'єктом дослідження є розвиток малого і середнього бізнесу в умовах необхідності державного стимулювання інтеграції інформаційних технологій в усі сфери розвитку підприємництва як драйвера економічного зростання, проведення економічних та соціальних реформ, інвестування у розвиток цифрових технологій для впорядкування процесу надання державних послуг, зниження корупції, підвищення прозорості державного нагляду та контролю, сприяння розвитку цифрових навичок підприємництва та посиленню конкуренції, що послаблює рівень концентрації монополій на ринку, побудови мережі автомобільних доріг та об'єктів інфраструктури.

Метою дослідження є ідентифікація ключових трендів розвитку бізнесу, пріоритетів державної політики для прискорення цифрових трансформацій для підтримки підприємництва в Україні та напрямків впровадження інформаційних технологій в усі сфери бізнесу та суспільних відносин. Методологія дослідження передбачає використання методів емпіричного дослідження (спостереження, порівняння, опис), теоретичного пізнання (формалізації) і загальнологічних методів дослідження (аналізу, системного підходу, статистичних методів).

Практичними результатами дослідження слід вважати визначення актуальних пріоритетів державної політики для прискорення цифрових трансформацій для підтримки підприємництва в Україні та напрямків впровадження інформаційних технологій підтримки бізнесу.

Галузь застосування результатів: середовище розвитку підприємництва.

Ключові слова: підприємництво; стратегія розвитку підприємництва; бізнес-середовище; малі і середні підприємства; цифрові трансформації підприємництва.

ГЕЙКО Т.Ю.

Направления улучшения бизнес среды в Украине в условиях цифровых трансформаций

В статье рассмотрено влияние технологических инноваций, новых знаний и измерений экстер-

ЗМІСТ

Макроекономічні аспекти сучасної економіки

ПРЕДБОРСЬКИЙ В.А. Співвідношення понять «глибинна держава» та «тіньова «автономна» влада»	7
МЕЛЬНИКОВА Т.В. Грошово-кредитна політика держави: узгодження цілей та інструментів її реалізації	23
ХАЛІЛЯЄВА О.В., ПУЗИРЬОВА П.В. Сутність та значення економічного потенціалу, його місце в економіці країни: сучасний аспект в умовах сталого розвитку	33
ГЕЙКО Т.Ю. Напрямки покращення бізнес середовища в Україні в умовах цифрових трансформацій	40

Інноваційно-інвестиційна політика

ДОВБУШ В.І. Інноваційний потенціал як інструмент забезпечення інноваційного розвитку підприємства	46
ПУЗИРЬОВА П.В. Оцінювання сучасного стану інноваційної діяльності промислових підприємств України в умовах сталого розвитку	52
КЛИМЕНЧУКОВА Н.С., ЛЕВЧЕНКО В.В. Інституціональне забезпечення інноваційного розвитку підприємництва в економіці знань	60

Економічні проблеми розвитку галузей та видів економічної діяльності

КРАВЧЕНКО М.Ф., ПІДДУБНИЙ В.А., ЛОШЕНЮК І.Р. Науково-практичні основи конструювання харчових продуктів функціонального призначення	68
Студінська Г.Я., СТУДІНСЬКИЙ В.А. Психолінгвістичні фактори формування асоціативного сприйняття бренду	73
УШЕНКО Н.В., КОСТІКОВА К.О. Адаптаційні зміни у системі фінансово-економічної безпеки бізнесу України в умовах пандемії	82
ЧУМАЧЕНКО О.М., КРИВОВ'ЯЗ Є.В., ОСТАПЕНКО В.С. Використання земельно-ресурсного потенціалу в умовах спільної аграрної політики ЄС	91
ЗОРІНА О.А., ПЕТРАКОВСЬКА О.В., ЮРЧЕНКО О.А. Фінансова та податкова звітність суб'єктів малого підприємництва	100
БРИГЛЕВИЧ Г.М., ВОЙТЕНКО О.А. Стратегічне управління підприємницькою діяльністю в туристичній сфері	106
АКСЕЛЬРОД Р.Б., ШПАКОВ А.В., РИЖАКОВА Г.М. Економіко-управлінські предиктори трансформації операційних систем будівельного девелопменту в умовах цифровізації економіки	113
КРАЙНЮЧЕНКО О.Ф., ШЕВЧУК А.А. Удосконалення методичних підходів до визначення стратегії розвитку підприємства методом sparse-аналізу	121
МОЛНАР О.С., МАКОВСЬКИЙ І.В., КАСТРОВА М.С. Стратегічні пріоритети розвитку збутової діяльності підприємств	130